

Европейски икономически и социален комитет

INT/679

**План за действие
„Предприемачество 2020 г.“**

Брюксел, 23 май 2013 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

„Съобщение на Комисията – План за действие „Предприемачество 2020 г.“

Възраждане на предприемаческия дух в Европа“

COM(2012) 795 final

Докладчик: г-н **Gonçalo Lobo Xavier**

Съдокладчик: г-н **Ronny Lannoo**

На 18 март 2013 г. Европейската комисията реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

*„Съобщение на Комисията – План за действие „Предприемачество 2020 г.“
Възраждане на предприемаческия дух в Европа“
COM(2012) 795 final.*

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 29 април 2013 г.

На 490-ата си пленарна сесия, проведена на 22 и 23 май 2013 г. (заседание от 23 май), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище с 61 гласа „за“, 8 гласа „против“ и 13 гласа „въздържал се“.

*

* *

1. **Заклучения и препоръки**

- 1.1 Европа е изправена пред много големи предизвикателства и нито една държава не може да си позволи да спре да допринася с критичност за разрешаване на проблемите, които икономическата и финансовата криза разкри. Един от основните проблеми, безработицата, независимо от какъв вид е тя и коя част на обществото засяга, изисква съвместни и концентрирани усилия на държавите членки, които трябва да бъдат обединени в една обща стратегия с различни приложения в зависимост от характеристиките и особеностите на всяка държава.
- 1.2 В този контекст Европейската комисия предложи плана за действие „Предприемачество 2020 г.“ като форма за насърчаване на културата на предприемачество и иновативност, която да даде възможност за възраждане на икономиките и създаване на истински „европейски предприемачески дух“, способен да мобилизира общество за изпълнението на признати от всички цели.

- 1.3 Настоящото становище анализира ползата от създаването на плана за действие „Предприемачество 2020 г.“, един реалистичен ангажимент за възраждане на търговския и предприемаческия дух в Европа като истински европейски инструмент за помощ при преодоляване на кризата, концентриран върху специфични политически структурни действия от краткосрочен, средносрочен и дългосрочен характер, достатъчно ефективни, за да променят настоящата ситуация чрез подкрепа и насърчаване на предприемаческото поведение, което да мобилизира обществото около иновациите и икономическия растеж. Тази предприемаческа политика трябва да насърчава създаването на всякакъв вид предприятия. В допълнение на това тя цели да поощрява появата на самостоятелно заети лица, занаятчии, хора със свободни професии, семейни предприятия, кооперативи или социални предприятия.
- 1.4 ЕИСК вярва, че обществото трябва да възприеме предприемачеството не като нещо, което може да реши всички проблеми, а по-скоро като подкрепа за поведенческа промяна, необходима за създаването на култура на иновативността, търсене на познанието и възможностите за бизнес с оглед на устойчив икономически растеж и социално благосъстояние при всички видове предприятия.
- 1.5 ЕИСК се опасява, че одобрената от Европейския съвет Многогодишна финансова рамка отслабва приложното поле на плана за действие „Предприемачество 2020 г.“ и че той присъства в нея по-скоро като набор от добри намерения без финансова обезпеченост.
- 1.6 ЕИСК предупреждава и приканва Европейския парламент да обмисли необходимостта от отделяне на необходимите средства за основното и устойчивото изпълнение на плана, като припомня, че държавите членки могат да изпълняват важна роля в този контекст.
- 1.7 ЕИСК припомня необходимостта да се предоставят средства на различните „участниците“ по места, за да разпространяват и насърчават най-добрите практики на предприемачеството, независимо от своя произход (частен или публичен) или сфера на дейност.
- 1.8 ЕИСК препоръчва планът за действие „Предприемачество 2020 г.“ да се прилага от Европейската комисия и държавите членки в тясно сътрудничество с различните представителни организации на МСП с оглед на техния обхват и значение в Европа.
- 1.9 ЕИСК споделя мнението, че политиките за насърчаване на предприемачеството трябва да бъдат координирани с образователните политики, като ангажират преподавателите и започват с разпространението на концепцията още от първите години в училище. ЕИСК призовава също за координиране на тези действия на национално и европейско равнище, за да се гарантира хармоничното прилагане на предложените инициативи.

- 1.10 ЕИСК застава зад идеята , Комисията да определи, подобно на други аналогични чествания, една от следващите две години за „Европейска година на предприемачеството“, и така да насърчи общи инициативи и да даде стимул на концепцията за „европейско предприемачество“. Това предложение не поставя под съмнение провеждането на „Деня на предприемачеството в ЕС“, упоменат в документа.
- 1.11 ЕИСК приканва Комисията да създаде четвърта област на действие, насочена към укрепване на дейностите за съпътстване, консултиране и подпомагане на предприятията, по-конкретно на най-малките, благодарение на посреднически организации.
- 1.12 ЕИСК отправя искане към Комисията, Европейския парламент и Съвета, въз основа на опита в различни държави членки, да създадат и въведат системи, насочени към подкрепа на възрастните хора, които желаят да започнат дейност като самостоятелно заети лица, докато са в пенсия, и да опростят рамката на тяхната дейност.
2. Предложението на Комисията
- 2.1 ЕИСК смята, че трите области на непосредствена намеса, които претендират за принос към устойчивото създаване на търговски и предприемачески дух в Европа, са подходящи, но трябва да са придружени от специфични, приложими на местно равнище мерки, в една насочена към световните пазари „европейска“ перспектива. Въпреки че са концептуално подходящи, ЕИСК призовава Комисията да подsigури финансовата устойчивост на действията, които предстоят да се развиват.

Областите на непосредствена намеса са добре дефинирани:

- а) Развитие на образованието и обучението в сферата на предприемачеството с цел подпомагане на растежа и създаване на предприятия.
- б) Създаване на общи условия, подходящи за предприемачите, като се премахнат настоящите структурни пречки и се потърси подкрепа в основните фази на жизнения цикъл на предприятията, без да се забравя значението на финансовото обезпечение.
- в) Насърчаване на култура на предприемачеството/търговията в Европа и спомагане за появата на ново поколение предприемачи.

Иначе казано, намеса в подготовката и обучението на кадри, осигуряване на подходящи условия за предприемачеството, насърчаване на концепцията на основата на вече създадени условия.

Потвърждаваме, че концепцията е добре определена и затова държавите членки се нуждаят от един общ ангажимент и разяснение относно финансовата устойчивост на плана.

3. Общи бележки и коментари

- 3.1 Предприемачеството само по себе си е вече дефинирана идея, възприета като отличителен фактор на развитите общества, която трябва да обозначи в положителна светлина действащата култура¹.
- 3.2 Поведенческата промяна на европейското общество към предприемачеството преминава през добрите практики и вече съществуващите случаи на успех, обединени с основните свързани с европейската култура понятия, като се има предвид, че инвестицията, която се прави, трябва да се концентрира върху оценката на много ценния човешки капитал в Европа. Средствата по Многогодишната финансова рамка трябва да отчетат необходимостта от развитие и насърчаване на добрите практики заедно с организациите и представителите на МСП в различните държави членки.
- 3.3 В необходимата поведенческа промяна има някои идеи, които са важни, но не са надлежно упоменати в документа. Въпросите, свързани с интелектуалната собственост и авторските права, са пример за това и ЕИСК призовава Комисията да включи тези основни за изпълнението на общите цели на документа идеи² в концепцията на прагматичните действия, които следва да се развият. ЕИСК призовава за една твърда позиция от страна на Европейската комисия и на държавите членки заедно с организациите, които организират световната търговия.
- 3.4 Въпреки добрите намерения на документа, той е до известна степен неясен по отношение на начина на изпълнение и контрол на политиките за насърчаване от страна на държавите. ЕИСК разбира, че трябва да се има предвид, че много от тези политики ще породят практически ефект, само ако държавите членки вземат активно участие в културната промяна, и че при настоящето състояние на икономиките ще бъде трудно да се намерят средства без финансовата подкрепа на европейските програми. ЕИСК застава още веднъж зад позицията, че приложението на плана за действие „Предприемачество 2020 г.“ ще бъде толкова по-ефикасно, колкото повече се ангажират различните представители на МСП, като по този начин се подсигурава участието на заинтересованите страни, които са важни за предстоящите за разглеждане въпроси и за необходимата поведенческа промяна.

1 [ОВ С 48, 15.2.2011 г., стр. 45.](#)

2 [ОВ С 68, 6.3.2012 г., стр. 28.](#) Правата върху интелектуалната собственост трябва да запазят традиционната си роля на стимул за иновации и растеж.

- 3.5 ЕИСК разглежда с известно притеснение липсата на специфичен бюджет за приложението на предвидените по плана действия и поради това поставя под въпрос неговата ефективност, тъй като той няма за основа един изпълним бюджет, който да отговаря на споменатите предложения. ЕИСК припомня, че структурните фондове могат да изпълняват много важна роля тук и затова приканва Комисията и държавите членки да ги използват по подходящ начин за насърчаване на предприемачеството по време на следващата финансова рамка. Контролът и оценката на действията следва да са отразени при прилагането на структурните фондове.
- 3.6 ЕИСК застава зад идеята Комисията да определи, подобно на други аналогични чествания, една от следващите две години за „Европейска година на предприемачеството“ и така да насърчи важни и общи инициативи за развитието на концепцията за „европейско предприемачество“.
- 3.7 ЕИСК приветства усилията на Комисията да насърчи премахването на бюрокрацията при създаването и развитието на предприятия и призовава държавите членки да приемат общи мерки, които да защитават европейския пазар срещу нелоялната конкуренция на други държави и региони по света.
- 3.8 ЕИСК обръща внимание на необходимостта държавите членки в своите програми за насърчаване на предприемачеството да включат специфични мерки в системите си за социално осигуряване, които да гарантират на предприемачите същото ниво на защитата както и на работещите като цяло, като по този начин допринесат за по-добрата защита на този, който прави от „риска“ движеща сила на успеха на своите начинания.
- 3.9 ЕИСК се застъпва за създаването на един виртуален екип от „посланици на предприемачеството“, като се използват истински успешни примери в предприемачеството, за да се подобри така образът на предприемача и на търговеца по начин, променящ представите на обществото в положителна насока. Този екип би могъл да разпространява ценностите на предприемачеството и да насърчава общи инициативи. Комисията вече предприе първите стъпки в тази насока с публикуването всяка година, по време на европейската седмица на МСП, на брошурата „Secret of Success“, включваща и посланици на предприемачеството в държавите членки. Същото е и с инициативата „Start up Europe“ в рамките на „Програма в областта на цифровите технологии“.

4. Специфични бележки

4.1 Насърчаване на предприемачеството и образованието за предприемачите

- 4.1.1 ЕИСК изразява съгласие с усилията за насърчаване и образование в сферата на предприемачеството и ги подкрепя като ключов елемент за постигане на предложените цели на необходимата културна промяна в обществото. ЕИСК осъзнава, че е много важно това насърчаване да започне с първите години в училище.

ЕИСК припомня междуременно, че концепцията за предприемачеството съществува в различни сектори на обществото и в различни фази от живота на гражданите. Затова предприемачеството трябва да се насърчава. Гражданското общество обикновено е инкубатор за развитие на социалното предприемачество, което, от своя страна, е много важно за развитието на общата концепция за предприемачество. ЕИСК препоръчва това понятие да се признава и подкрепя.

- 4.1.2 Във всички държави членки съществува определен набор от добри практики, които могат и трябва да се разпространяват и прилагат съобразно особеностите и потребностите на всяка държава. Правилното разпространение и насърчаване на тези практики може да спомогне за създаването на благоприятна среда за възприемане на значението на предприемачеството и на предприемаческата култура. Ще бъде важно *Многогодишната финансова рамка* да осигури достатъчно средства, за да могат властите и различните представители на МСП да разпространяват и насърчават тези добри практики.

- 4.1.3 От концептуална гледна точка ЕИСК разглежда благоприятно насърчаването на добрите практики в тези сфери, но обръща внимание на необходимостта винаги да се отчитат особеностите на всяка държава членка, като мерките се адаптират към особеностите на всяка държава.

- 4.1.4 ЕИСК припомня, че съществуващите вече понятия в Мрежата на европейското предприятие (EEN) могат да се канализират за насърчаване и информиране на държавите членки относно плана за действие. За да се засили тази дейност, следва да се насърчи сътрудничеството на EEN с различни организации, участващи в процеса на насърчаване на предприемачеството, и по-специално тези, свързани с МСП. Трябва да се има предвид, че динамиката на EEN е различна в различните държави.

4.2 **Насърчаване на предприемаческа култура**

- 4.2.1 ЕИСК одобрява политиката за мобилизиране на обществото около предприемачеството, основано на модели за успех и вече одобрени конкретни случаи. Добрите примери често са копирани от обществото и това е ефикасен начин да се създаде положителна представа за предприемаческия дух и по-голямо самочувствие редом до различните *цели*.
- 4.2.2 Абсолютно необходимо е обаче да се насърчава културата на предприемачеството у младите хора от много рано, както вече беше отбелязано. Съществува причинно-следствена връзка в *целите*, с която се насърчават предприемачеството и иновациите. Младите хора са мотивирани и реагират добре на стимулите за насърчаване на една благоприятна култура и среда за „създаване на нещо“, над което те имат права и задължения, и се ентусиазират от наистина своите собствени *постижения*. Колкото по-рано те се потопят в проекти, от които могат да научат по практичен начин как да бъдат предприемачи и им се покажат добрите примери на предприемаческата култура и сътрудничеството между индивиди, споделящи общи цели и ценности, толкова по-добри ще бъдат резултатите в бъдеще. Ето защо ролята на учителите при промяната на поведението е основна и заради това ЕИСК се застъпва за инициативи, които да помогнат на тази общност да разпространява и насърчава тази идея. Добър пример за мобилизираща предприемаческата програма, която включва и учителите, е „F1 in Schools“³. ЕИСК припомня още заключенията на доклада „*Предприемачеството в образованието*“, който прави обзор на различните прилагани в Европа стратегии за насърчаване на образованието по предприемачество⁴.
- 4.2.3 ЕИСК подчертава, че няма единна култура на предприемачество, а различни култури в зависимост от размера, естеството и сектора на дейност. Действията за насърчаване трябва, от една страна, да обхващат всички видове предприятия, а от друга - да се въздържат да дават предимство на един единствен модел. Те би трябвало също така да се насочат към партньорите на предприятието, по-конкретно банките, публичните власти и медиите, за да се вземат предвид културните различия в техните информации и политически решения.
- 4.2.4 ЕИСК изтъква и препоръчва на институциите на Европейския съюз и на държавите членки необходимостта от защита и запазване на разнообразието на формите на предприятия, с цел напълно да се разгърне потенциалът и да се постигнат единният пазар и европейският социален модел. Всеки вид предприятие всъщност е отражение на аспект от европейската история и всеки вид съхранява нашата колективна памет и нашите предприемачески култури⁵. Включително с цел постигане на цялостно

3 <http://www.f1inschools.com>.

4 http://eacea.ec.europa.eu/education/Eurydice/documents/thematic_reports/135EN.pdf.

5 [ОВ С 318, 23.12.2009г., стр. 22.](#)

оформяне и насърчаване на европейското предприемачество, разнообразието и многообразието на форми на предприятия трябва да бъдат разяснени и изтъкнати в европейски план за действие.

4.3 **Насърчаване на благоприятстваща бизнеса среда**

- 4.3.1 Необходимостта да се докаже пред различните аудитории, че създаването на предприятия е резултат от усилията на една общност, която признава, оценява и е готова да приеме създадената от търговеца и предприемача добавена стойност, изглежда очевидна. При настоящото състояние на икономиката е от още по-съществено значение ролята на предприемача да се възприема по конструктивен начин от всички.
- 4.3.2 След като веднъж е налице правилното представяне на предприемаческата култура, важно е също така да се създадат наистина устойчиви и стабилни условия, особено от законодателна гледна точка, за тези, които искат да инвестират и рискуват в развитието на една идея, концепция, начинание.
- 4.3.3 ЕИСК припомня, че без съмнение е важно, да се насърчава създаването на нови предприятия или улесняването на прехвърлянето на предприятия, застрашени от затваряне или фалит. При все това е също толкова важно да се подкрепят съществуващите предприятия. Между създаването и закриването е целият жизнен цикъл на едно предприятие, който изисква конкретни политики, съчетаващи по-добро законодателство за създаване на работни места и устойчиви икономически дейности, иновации и конкурентоспособност в рамките на вътрешния пазар и в глобализираната икономика.
- 4.3.4 Държавите членки трябва решително да хармонизират в положителна насока предпоставките за осигуряване на оптимални условия за развитие на бизнеса и на предприемаческата и социалната дейност, като се отчетат различните форми на структура на предприятията. И така още веднъж примерите за успех като например различните форми на колективно участие в капитала на предприятията или самото обединение в кооперативи могат да послужат за мото на промяната, която държавите членки ще трябва да предприемат⁶.
- 4.3.5 ЕИСК се застъпва за това информацията относно условията за създаване на предприятия да бъде по-ясна и хармонизирана в различните държави членки, за да бъдат равните условия стимулиращ фактор за предприемаческия дух. Следва също да се осигури достъп до услуги в подкрепа на предприятията, като се отчетат различните им форми.

⁶ ОВ С 191, 29.6.2012 г., стр.24

- 4.3.6 ЕИСК е на мнение, че въпросът с финансирането е общоевропейски и трябва да се разглежда много внимателно от всички държави членки. Финансите не изобилстват и при това състояние на нещата малкият предприемач, решил да се заеме с конкретен проект, е този, който най-много страда. Затова се оказва крайно наложително да се засилят финансовите механизми, подкрепящи тези видове инициативи, пример за които са взаимните схеми за гарантиране или изгодните кредити, представляващи основни механизми за дребните предприемачи, които не успяват да се финансират на т.нар. „нормални“ пазари⁷.
- 4.3.7 ЕИСК също така се съгласява да се засилят инструментите за подкрепа на иновативните проекти, където степента на риск е право пропорционална на степента на включената иновация. Оттук следва, че е правилно да се засили финансовата подкрепа за изпробването, демонстрацията и въвеждането на нови технологии поради тяхната способност да мултиплицират своя ефект в обществото.
- 4.3.8 В един особено сложен за предприятията период ЕИСК подкрепя политиката за улесняване на прехвърлянето на предприятия, тъй като тези действия трябва да се разглеждат като възможности за възраждане на сектори от икономиката, способни да активизират пазара на труда.
- 4.3.9 Също така в тази област е важно качеството на действащото законодателство съобразно рамките на вътрешния пазар. Все още има много работа за вършене от страна на държавите членки, но пътят, по който са тръгнали, е необратим.
- 4.4 Отхвърляне на стигмата на „провала“: „Провалът“ не може да бъде края на едно начинание, а при наличието на подходящи условия може и трябва да се разглежда като фаза на растеж.
- 4.4.1 Много се говори за „американската“ или „англосаксонската“ култура що се отнася до неуспеха и „втория шанс“. ЕИСК е на мнение, че трябва да е на лице усилие в обществото като цяло, за да се гледа на предприемачите по различен начин, що се отнася до тяхната способност да устояват на първите неуспехи. Така ЕИСК обръща внимание на необходимостта да се създадат механизми, които да позволят на този, който притежава предприемачески дух и иска наистина да създаде нещо ново, да следва своите цели. „Провалът“ на първия опит да се създаде нещо може и трябва да се разглежда именно от финансовата система като възможност за усъвършенстване и изграждане на капацитет за нови предприемачески проекти, а не като „края на едно начинание“. ЕИСК също така осъзнава, че прекаленото насърчаване на една определена култура може да бъде и контрапродуктивно и затова водещи винаги трябва да са здравият разум и балансът.

⁷ [ОВ С 181, 21.6.2012 г., стр. 125](#) и [ОВ С 351, 15.11.2012 г., стр. 45](#).

4.5 **Засилване на подкрепата за МСП и други представители**

- 4.5.1 ЕИСК споделя мнението, че правилата за предприятията трябва винаги да бъдат разбираеми и ясни за всички, които искат да участват активно в процеса на тяхното създаване и развиване. ЕИСК подкрепя напълно усилията на Комисията и държавите членки да сведат до минимум всички бюрократични въпроси, свързани със създаването и обновяването на предприятията. Създаването на едно предприятие, с индустриален или технологичен профил или посветено на услугите, трябва да бъде лесен и бърз процес, изискващ повече или по-малко време, добре издържан, за да се избегнат преувеличения или недоразумения, било то за тези, които създават предприятието, или за регулаторните органи.
- 4.5.2 ЕИСК одобрява обявеното от Комисията създаване на работна група за анализ на специфичните нужди на предприемачите със свободни професии относно въпроси като административно улесняване, интернационализиране и достъп до финансиране. ЕИСК припомня още, че принципът на субсидиарност и специфичната функция на свободните професии трябва да се отчетат в много държави членки, за да се насърчи развитието на една „Европейска харта на свободните професии“ по примера на т.нар. „Харта на ЕС за малките предприятия“.
- 4.5.3 ЕИСК одобрява наличието на механизми за консултиране и подпомагане на предприятията, но обръща внимание върху необходимостта от създаване на мултидисциплинарни екипи, запознати с пазара и неговите особености, поради което напомня за възможността да се използва натрупаният опит на бивши предприемачи и на по-опитни предприемачи, които разполагат с възможност да помогнат при предаването на знания към „младите“ предприемачи, като по този начин се стигне до един полезен диалог между поколенията. За тази цел ЕИСК счита за важно тези дейности да не се основават само на доброволни начала, но и на инициативи, които да позволят на менторите и предприемачите да споделят ползите от създаването на стойност. Това е и един начин да се приобщи хората, които все още имат потенциал да помогнат на обществото, но вече не участват активно на пазара на труда.
- 4.5.4 Мрежите за сътрудничество между МСП трябва да се насърчават, защото укрепват чувствително жизнеспособността на МСП благодарение на икономии от мащаба (споделяне на разходите за маркетинг, покупки или други съвместни услуги, сътрудничество между организации, произвеждащи допълващите се стоки и услуги, възможност за иновации и навлизане на международните пазари).
- 4.5.5 Освен усилията за административно опростяване и подпомагане на новите предприемачи, ЕИСК набляга на основната роля на консултирането (обучение и наставничество), предоставяни от предприемаческите организации. Без тези дейности МСП и особено микропредприятията не могат сами да си осигурят достъп до финансиране и до фондовете на ЕС, да разработват иновации, да развиват

конкурентоспособността си и да прилагат приоритетните мерки на стратегията „Европа 2020“, въпреки че се отнасят пряко за тях. ЕИСК изразява съжаление, че в плана за действие не е предвидено засилване на дейността по обучение/наставничество на предприемаческите организации. Комитетът отправя искане да се създаде четвърта област на действие, насочена към укрепване на дейностите чрез подкрепа за предприемаческите организации. Тези дейности би трябвало да са насочени по-конкретно към малките предприятия.

4.6 Подкрепа за определени групи

- 4.6.1 ЕИСК подкрепя специфичните усилия за мобилизиране на групи от обществото, които придобиват все по-голяма важност за общите усилия за конкретизиране на целите в тази област.
- 4.6.2 ЕИСК одобрява политиките за мобилизиране на споменатите в плана групи (безработните, жените, възрастните хора, младежите, хората с увреждания и мигрантите) по темите, свързани с предприемачеството и създаването на предприятия и стойност за обществото. Насърчаването и разпространението на съществуващите добри практики от страна на тези групи може да позволи по-обстойно разглеждане и прилагане на подходящите политики. ЕИСК е съгласен с идентифицирането на тези групи като двигатели на обществото по споменатите теми и затова застава зад политиките за изграждане на ценностите на предприемачеството и иновациите, за да ги стимулира да участват в това европейско предизвикателство.

4.6.3 ЕИСК обръща особено внимание на институциите върху нарастващата тенденция възрастните хора в пенсия за създават или да се връщат към нова дейност като самостоятелно заети лица. Тази тенденция се дължи предимно на по-голямата продължителност на живота, на напредъка в областта на здравето и на нуждите от допълнителни доходи, тъй като кризата се отрази на размера на пенсиите. ЕИСК отправя искане към Комисията, Европейския парламент и Съвета, въз основа на опита в различни държави членки, да създадат и въведат системи, насочени към подкрепа на възрастните хора, които желаят да тръгнат по този път и да опростят рамката на тяхната дейност.

Брюксел, 23 май 2013 г.

Председател
на
Европейския икономически и социален
комитет

Henri MALOSSE
